

Kanaalliteratuur

Ook over kanalen worden boeken en artikelen geschreven. Op deze pagina wordt een aanzet gedaan om uiteindelijk tot een volledige literatuurlijst van de Nederlandse kanalen te komen. Voor de overzichtelijkheid wordt een onderverdeling gemaakt in:

- algemene boeken en artikelen over kanalen, kanaalwerken of kunstwerken;
- boeken en artikelen over een specifiek kanaal;
- fotoboeken over kanalen;
- bijzondere uitgaven, bijvoorbeeld brochures of tijdschriften voor een speciale gebeurtenis;
- boeken en artikelen over aan kanalen gerelateerde onderwerpen;
- reisboeken en romans die tochten over of langs een kanaal beschrijven.

De in mijn bezit zijnde boeken en artikelen over buitenlandse kanalen worden tenslotte ook nog conform bovenstaande onderverdeling opgenomen. Ik pretendeer overigens niet dat dit (ooit) een compleet beeld zal opleveren.

Nederlandse kanaalboeken

Boeken en artikelen over kanalen, kanaalwerken en kunstwerken

ANWB, KNWV, Bond Heemschut, Oude Kanalen, ANWB, Den Haag, 1976.

Arends, G.J., Sluizen en stuwen; Bouwtechniek in Nederland 5, Delftse Universitaire Pers, Rijksdienst voor de Monumentenzorg, Delft, 1994.

Buiter, H. en R. Raat, Nederland Kanalenland. Een reis langs twaalf kanalen, Stokerkade cultuurhistorische uitgeverij, Amsterdam, 2016.

Ham, W. van der, Doorvaart gestremd. De verloedering van de Nederlandse kanalen, in: Intermediair, 29 november 1991, 27e jaargang nummer 48.

Joode, T. de en P. Bernard, De mens en het water; Bruggen, sluizen en Kanalen in Nederland en België, M&P, Weert, 1989.

Filarski, R., Kanalen van de koning-koopman; Goederenvervoer, binnenscheepvaart en kanalenbouw in Nederland en België in de eerste helft van de negentiende eeuw, NEHA-Series III, Amsterdam, 1995.

Filarski, R., Tegen de stroom in. Binnenvaart en vaarwegen vanaf 1800, Uitgeverij Matrijs, Utrecht, 2014.

Kley, J. van der, Vaarwegen in Nederland; Een beschrijving van de Nederlandse binnenvaartwegen, Born N.V. Uitgeversmaatschappij, Assen-Amsterdam-Rotterdam-Brussel, 1967.

Leusen, B. van en J.W. van der Velden, Kanalen en havens, Educatieve Partners Nederland, Houten, 1999.

Boeken en artikelen over een specifiek kanaal

Baars, K.E., Varen Vervoeren; van Amsterdam tot de Rijn, 100 jaar Merwedekanaal, Stichting Matrijs, Utrecht, 2e druk 1992.

Berlo, R. van, Het begin van het Maas-Waalkanaal, in De Dukenburger juli 2009, Nijmegen.

Buursma, A., J. van der Spek, H. van der Veen en G. de Vries, 250 jaar Stadskanaal. Van Bareveld tot Barnflair, Uitgeverij Profiel, Bedum, 2009.

Dijkstra, G. J. en S.H. Hoek-Beugeling (eindredactie), 't Verhaal van het Oranjekanaal, serie Drenthe Lokaal - 1, Uitgeverij Drenthe en Uitgeverij Profiel, Bedum, 2006.
Flik, T.H.M., De snik van Kiel-Windeweer ofwel het Kielster Veer 1798-1949 als voorbeeld van de veenkoloniale trekvaartschuit, Profiel Uitgeverij, Bedum, 2003.
Gast, K. & P. Leenknecht, Van Nudepoort tot Binnenhaven. Langs sporen uit het verleden van westelijk Wageningen, Comité Open Monumentendag Wageningen, 2008.
Gemeente Hilversum (samensteller D.A. van den Berge), Het ontstaan van vaarwegen in het Gooi en de geschiedenis van het Hilversums Kanaal met de schutsluis het Hemeltje en de Hilversumse Haven, Publieke Werken gemeente Hilversum, Hilversum, 1980.
Goïnga, K., 100 jaar kanaal Almelo-Nordhorn. Een economische mislukking die bloeit als nooit tevoren, Provincie Overijssel, Waterschap Regge en Dinkel en Samenwerkingsverband Twente en Euregio, Zwolle, 1989.
Koorneef, F., Drentsche Hoofdvaart; Hunebedden, heide en terras, Waterkampioen, 08/2011, 21 april, ANWB Media, Den Haag.
Lem, W. en R. Kamps, Het kanaal van Luik naar Maastricht, Stichting in de Kiekas fotografisch Erfgoed, Maastricht, 2009.
Lieveense, L., Nieuw dwarsprofiel voor het Amsterdam-Rijnkanaal, afstudeerverslag, TU Delft, 2010.
Nifterik, G. van, 75 jaar Julianakanaal; Een kanaal langs de Maas, in: Civiele Techniek, jaargang 65 nummer 1/2 2010.
Sandburg, M. en K. Jansma, Het Kanaal; De aorta van het Noorden, PENN Uitgeverij, Leeuwarden, 2007.
Scholten, Rick, Geschiedenis van het Apeldoorns Kanaal; verleden, heden en toekomst van een koninklijke vaarweg, Uitgeverij Gelderland, Epe, 2017.
Smolders, A., De geschiedenis van de Overijsselse kanalen, Rijkswaterstaat, Rijkswaterstaat-serie 50, Den Haag, 1989.
Vedder, J., Het Apeldoorns Kanaal; Monument van de plattelandsgeschiedenis van de Oost-Veluwe (1800-1850), Uitgeverij Matrijs, Utrecht, 2e druk 2001.
Ven, G.P. van de, Aan de wieg van Rijkswaterstaat; wordingsgeschiedenis van het Pannerdens Kanaal, Gelderse Historische Reeks, De Walburg Pers, Zutphen, 1976.

Ven, G. van de, Verdeel en beheers! 300 jaar Pannerdensch Kanaal, Veen Magazines, Diemen, 2007.

Wal, R. van der, Bouwen in crisistijd; De aanleg van de Julianasluis , het Gouwe-IJsselkanaal en het Pijnacker-Hordijkemaal. In: Tijdinge 2009.

Bijzondere uitgaven

Museum Maarsse, Streep door het landschap; het verhaal van het kanaal, flyer voor tentoonstelling in museum, maart-september 2010.

Sally, Sallands eigen magazine, De 150e verjaardag van het Overijssels Kanaal, Plantijn Casparie, Zwolle, 2008.

Visser, J.C. (voorzitter werkgroep), Eindverslag werkgroep Oude Kanalen, Ministerie van Landbouw en Visserij, Ministerie van Verkeer en Waterstaat en Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, Den Haag, 1984.

Boeken en artikelen over aan kanalen gerelateerde onderwerpen

Buijsman, E., D. Drenth en W. Ressler, Overzetveren in Nederland, België en de Nederlands-Duitse grensstreek, Vereniging Vrienden van de Voetveren, Amsterdam, 2006 en 2009.

Coert, G.A., Stromen en schutten, vaarten en voordren; geschiedenis van de natte waterstaat in Drenthe, 1291-1988, Boom, Meppel, 1991.

Daniëls, W., Waterwoordenboek, Kuux Media, Eindhoven, 2009.

Flik, T.H.M., De snik van Kiel-Windeweer of wel het Kielster Veer 1798-1949; als een voorbeeld van de Veenkoloniale Trekschuitvaart, Stichting Profiel, Bedum, mei 2003.

Molema, J.van der Spek, en G. de Vries, 400 jaar Pekela, Uitgeverij Profiel, Bedum, 2006.

OKRA landschapsarchitecten, Ruimtelijke kwaliteit van de historische vaarwegen in Zuid-Holland, Provincie Zuid-Holland, december 2010.

Post, B. van der en M. de Visser, Fietsen langs de trekvaart, Buijten & Schipperheijn Recreatief, Amsterdam, 2001.

Postma, J.A., F.A. Schiphorst en W. van der Schrier, Weg- en Waterbouwkunde; Sluizen, Kanalen en Havens, Kosmos, Amsterdam, 3e druk 1944.

Projectbureau Rijkswaterstaat 200 jaar, Nat & Droog; Nederland met andere ogen bekeken, Architectura & Natura Pers, Amsterdam, 1998.

Provincie Zuid-Holland, Honderd jaar Provinciale Waterstaat in Zuid-Holland, Albini, 's-Gravenhage, september 1975.

Zanen, A., Weg- en Waterbouwkunde; Scheepvaart-kanalen, Kosmos, Amsterdam, 6e druk 1962.

Fotoboeken over kanalen

Bekkers, J., De Ringvaart verbindt. De Ringvaart als verbinding met de Haarlemmermeer.

Kanaalboeken over buitenlandse kanalen

Boeken en artikelen over kanalen, kanaalwerken en kunstwerken

Burton, A., Life on the canal, Pitkin Publishing, 2013.

Drago, H.S., Canal days in America; The History and Romance of Old Towpaths and Waterways, Bramhill House, New York, 1972.

Haynes, N., Scotland's Canals, Historic Scotland and Scottish Canals, Edinburgh, 2015.

Marix Evans, M en R. Reichenfeld, Canals of England, Eagle Editions, Royston, 2003.

Schinkel, E., Schiffslift; Die Schiffs-Hebwerken der Welt, serie Menschen-Technik-Geschichte, Westfälisches Industriemuseum, Klartext-Verlag, Dortmund, 2001.

Yorke, S., English Canals Explained (England's Living History), Countryside Books, Newbury, 2008.

Boeken en artikelen over een specifiek kanaal

Calas, P. Canal de Midi, Editions Grand Sud, Albi, 2007.

Cameron, A.D., The Caledonian Canal, Birlinn Limited, Edinburgh, 2005 (4e editie).

Clarke, M., The Canal System and Dry Dock on the Solovki Islands; an historical audit, Milepost Research, Accrington, december 2001.

Corble, N., The Kennet & Avon (Towpath Guide), Tempus Publishing, Stroud, 2006.

Ham, W. van der, De achterkant van Engeland, in: Intermediair, 28 april 1989, 25e jaargang nummer 17.

Pallister, M., The Crinan Canal, Birlinn Limited, Edinburgh, 2016.

Skinner, B.C., The Union Canal. A short history of the Edinburgh & Glasgow Union Canal, Linlithow Union Canal Society, Linlithgow, 2014.

Svahn, W. and B. Nordholm, The Göta Canal. The blue waterway across Sweden, Gullers Forlag, Örebro, 2005.

Vallerani, F., *Between the Euganean Hills and the Venetian Lagoon. From the Museum of Navigation to sustainable tourism*, Adria Muse, 2013.

Waard, P. de, *Onthaasten op een oude vrachtboot*, in *De Volkskrant*, 12 juni 2010.

Fotoboeken over kanalen

Kraemer, B., *Am Kanal*, Klartext Verlag, Essen, 2005.

Schurer, J. en H. Landsaat, *Leopoldskanaal; een ode in 65 foto's*, Derby Pier, Amsterdam, 1996.

Reisboeken en romans over kanalen

Darlington, T., *Narrow Dog to Carcassonne*, Bantam Books, London, 2006.